

Поэтому центральные банки развитых стран в настоящее время ставят перед собой главной целью поддержание стабильности валюты, улучшение состояния экономики страны и поддержания уровня инфляции на низком уровне. Они находятся в центре финансовых и экономических перемен, которые требуют от них новых усилий по адаптации к меняющимся условиям. Украине необходимо учитывать опыт наиболее развитых стран мира – Японии, США и Мексики, которая является одной из самых развитых стран Латинской Америки.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Система ЦБ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.stroylogistic.ru/>
2. Федеральная резервная система США (Board of Governors of the Federal Reserve System). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.federalreserve.gov/>
3. Банк "ПриватБанк" [Электронный ресурс] / Функции центрального банка (продолжение). – Режим доступа: http://bank-privatbank.at.ua/index/funkcii_centralnogo_bank_a_prodlzhenie/0-42
4. Закон України. Про Національний банк України//Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, N 29, ст.238 Із змінами, внесеними згідно із Законами N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11, ст.96));

УДК 657.471

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ

К.А. Нестеренко, М.М. Панкова

Резюме. У статті розглянуто особливості обліку та аудиту витрат у будівельній галузі. Досліджено склад витрат галузі, розкрито деякі проблеми обліку та аудиту витрат будівельно-монтажних робіт. Запропоновано напрями здійснення аудиту витрат у будівництві.

Ключові слова: облік, аудит, будівельно-монтажні роботи, витрати у будівництві, собівартість будівельно-монтажних робіт. .

Діяльність будівельно-монтажних підприємств України відіграє важливу роль в економічних процесах країни та забезпечує населення країни житлом, спорудами промислового значення, промисловими основними засобами з високим рівнем комфорту та зручності. Будівельній галузі притаманні вагомні особливості, що тягне за собою використання спеціальних облікових процедур, які впливають на організацію облікового процесу будівельно-монтажних робіт. Це, в свою чергу, зумовлює появу такої економічної категорії як витрати у будівництві. Для правильного та раціонального обліку важливим є правильне розуміння економічного змісту витрат та собівартості, їхнього місця та ролі у функціонуванні підприємства.

Метою даної роботи є розкриття інформації про особливості формування, обліку та аудиту витрат у будівництві.

Проблема витрат посідає центральне місце в економіці будівництва. Розробленням нормативного методу оцінки та обліку витрат у будівництві займались І.І. Каракоз, В.Г. Ізмайлов, М.П. Педан, М.Г. Чумаченко, сучасний узагальнений погляд на концепцію витрат пропонує С.А. Ніколаєва. Значний вклад у вирішення проблем інвестування будівельного комплексу та ціноутворення у будівництві внесли Є.Р. Бершеда, В.Я. Шевчук, А.І. Сухоруков, О.П. Масенко, В.Є. Бондаренко, О.М. Алімов, А.Ф. Гойко та інші. [1]

Згідно П(С)БО 18 «Будівельні контракти» бухгалтерський облік витрат, які включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт ведуть у розрізі окремих об'єктів, такими об'єктами є окремих будівельний контракт, але в той же час для організації поточного обліку та оперативного контролю за витратами об'єктам обліку

можуть бути окремий об'єкт будівництва або окремий вид будівельно-монтажних робіт, але в межах конкретного будівельного контракту.

Однією з особливих рис є те, що бухгалтерський облік будівельно-монтажних робіт здійснюється двома способами: на замовлення або за методом накопичення витрат упродовж певного часу із застосуванням елементів нормативного обліку і контролю з економним, раціональним використанням матеріальних, трудових, фінансових ресурсів. Основним методом є облік за замовленням відповідно до будівельних контрактів. [2]

Формування витрат у будівництві має ряд своїх особливостей, які не притаманні іншим галузям економіки, так до собівартості будівельно-монтажних робіт включається вся сума загальновиробничих витрат, на відмінну П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 18 «Будівельні контракти» поділяє рахунок 91 на два субрахунки по обліку витрат з експлуатації будівельних машин і механізмів та обліку загальновиробничих витрат. Однак на думку проф. Задорожного З.В. необхідно окремо виділити статтю «Витрати на утримання і експлуатацію будівельних машин і механізмів», оскільки протягом одного робочого дня машини можуть працювати на різних об'єктах, а в результаті виникає необхідність в їх розподілі в кінці місяця між цими об'єктами.

Також однією з особливостей є те, що до собівартості будівельно-монтажних робіт можуть бути включені адміністративні витрати, якщо вони безпосередньо пов'язані з виконанням контракту і відшкодування покладено на замовника. [3]

Зникає така стаття витрат, яка пов'язана з доставкою об'єкта будівництва до замовника, оскільки об'єкти будівництва непорушні, але мають місце витрати пов'язані з переміщенням будівельних машин і механізмів до об'єкту будівництва, на спорудження не титульних споруд.

Виникають такі специфічні витрати, які згідно Методичних рекомендацій включають до складу «Інших операційних витрат»:

- вартість послуг управлінських механізацій та інших спеціалізованих організацій під час виконання будівельно-монтажних робіт, включаючи перебазування машин з об'єкта на об'єкт;

- платежі за викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє середовище, розміщення відходів;

- витрати на гарантійний ремонт зданих замовнику об'єктів;

- витрати, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом;

- вартість виданого спецодягу, мийних та знешкоджувальних засобів, молока та лікувально-профілактичного харчування;

- витрати на сплату рентних платежів за використання земельних ресурсів та на сплату концесійних платежів за використання корисних копалин. [4]

Фінансовий результат підприємства залежить від раціонального і ефективного управління витратами. Аналізуючи облікову систему будівельно-монтажних підприємств можна виділити низку проблем, а саме: використання в організації обліку витрат морально застарілих інструментів та методів обліку; недосконалість нормативно-правової бази, а саме: використання норм та положень, які не відповідають сучасним законам ринку та економіки в цілому; відсутність методичних матеріалів з організації контролю та реалізації його результатів.

Використання кошторисної системи ДБН є обов'язковою, коли замовником є державне підприємство, або якщо будівельно-монтажні роботи фінансуються за рахунок державних коштів, але діюча в Україні система нормативів ДБН не відповідає структурі витрат, визначених системою П(С)БО, що призводить до деяких непорозумінь. [1]

Питому вагу в складі витрат будівельної організації займають матеріальні витрати, оскільки будівельно-монтажні роботи відносяться до матеріаломісткої галузі

економіки. Такі науковці, як Задорожний З.В., Яцишин С.Р. підкреслюють недосконалість наявних методик цих витрат, а саме: відсутність вхідного контролю якості виробничих запасів, відсутність ґрунтового аналізу та відображення в обліку причин і винуватців відхилень фактичних витрат основних будівельних матеріалів з витратами, визначеними за виробничими нормами згідно із ДБН., необхідність нормування матеріальних витрат та визначення в них потреби для виконання робіт, відсутність визначення причин і винуватців в невідповідності фактичних витрат, та тими, що визначені за нормами згідно ДБН.[4]

Отже враховуючи перелічені вище особливості обліку витрат будівельно-монтажних робіт можна зробити висновок, що облік у будівництві має багато специфічних особливостей.

Аудит витрат — це незалежна перевірка правильності формування собівартості, складу витрат та збитків на будівництві об'єкту, правильності формування бухгалтерського обліку.

Аудит будівельно-монтажних робіт, так само як і облік, має ряд особливостей, які обумовлені рядом факторів, найзначнішими з яких є: облік собівартості будівельних робіт та специфіка ціноутворення.

Проведення аудиту витрат будівництва для замовника являє собою комплексну перевірку фінансової і технічної документації, направлену на виявлення:

- помилок в розрахунках собівартості;
- витрат, які надлишково включені в кошторисний розрахунок або в акти приймання виконаних робіт (приписки);
- завищення собівартості робіт, матеріалів і послуг, які враховуються у собівартості будівництва відносно встановленої в регіоні будівництва ринкової собівартості цих робіт, матеріалів та послуг;

Проведення аудиту витрат будівництва для будівельної організації передбачає:

- перевірку правильності віднесення витрат на виробничі рахунки;
- організація їх аналітичного обліку на виробництві;
- перевірка оплати праці;
- перевірку відповідності фінансової звітності даних первинному обліку [2].

Перш ніж проводити перевірку витрат будівельно-монтажних робіт аудитор необхідно з'ясувати джерело фінансування будівництва. Це обумовлюється тим, що у більшості галузей економіки нашої країни діє принцип вільного ціноутворення. Однак, якщо до будівництва залучені бюджетні кошти, то формування кошторисної вартості повинно здійснюватись на підставі ДБН, тобто суворе дотримання ДБН є обов'язковим тільки при складанні кошторисів на об'єкти будівництва за кошти держави.

Також аудитор необхідно при перевірці формування собівартості будівельно-монтажних робіт з'ясувати, що згідно Наказу про облікову політику підприємства є об'єктом обліку витрат: окремі види будівельно-монтажних робіт або об'єкт будівництва. Наступним кроком аудитора є перевірка групування і віднесення витрат до елементів і статей, та відповідність їх чинному законодавству. Важливість аудиту витрат на будівельно-монтажні роботи полягає в повноті отримання достовірної інформації для потреб управління і точності визначення фінансових результатів господарської діяльності за окремими об'єктами будівельно-монтажних робіт. При цьому аудитор з'ясовує яким методом формуються собівартість будівельно-монтажних робіт: позазмовний, нормативним. Аудитор перевіряє достовірність фактичної собівартості, допоміжних виробництв, обслуговуючих виробництв, роботи виконані субпідрядниками. [5]

Далі треба встановити достовірність визначення нормальної потужності організації, а також перевірити розподілення постійних загальновиробничих витрат з

використанням обраною будівельною організацією базою розподілу. Треба зважати на те, щоб до собівартості будівельно-монтажних робіт за договором підряду не включалися витрати періоду. Найважливішим моментом перевірки формування собівартості будівельно-монтажних робіт є встановлення правомірності визнання витрат за будівельними контрактами.

Основними документами, які використовуються для розрахунків із замовником за виконані роботи та складання звітності є форма № КБ-2в «Акт приймання виконаних підрядних робіт», КБ-3 «Довідка про вартість виконаних робіт та витрати», КБ-6 «Журнал обліку виконаних робіт». Саме їх правильність, повноту і законність ведення у натуральній і вартісній формі має визначити аудитор під час перевірки. [6]

Отже, можна зробити висновок. Що наявність певних особливостей обліку будівельно-монтажних витрат призводить до наявності особливостей у аудиті цих витрат. Аудит витрат будівельно-монтажних робіт здійснюється за такими видами:

1. Аналіз проектно-кошторисної документації.

Своєчасний детальний аналіз кошторисів дозволяє визначити відповідність заявлених параметрів об'єкта вимогам будівельних норм і правил, перевірити правильність застосування розцінок на будівельні матеріали і доцільність передбачених кошторисами робіт, оцінити реальну вартість об'єкта будівництва.

2. Експертиза об'єктів незавершеного будівництва.

Експертиза передбачає виконання наступних видів робіт:

- експертиза проекту, експертиза кошторисної документації;
- будівельна експертиза фактично виконаних робіт, з метою визначення їх обсягу, вартості, відповідності матеріалів, які були використані, заявленим в кошторисній документації;
- аналіз відповідності кошторисної вартості будівельних робіт до фактичних витрат;
- перевірка відповідності якості виконаних робіт діючим стандартам, будівельним нормам і правилам та іншим нормативним документам;

3. Аналіз відповідності вартості будівельно-монтажних робіт.

Даний аналіз включає:

- контроль за відповідністю фактичних норм витрат матеріалів передбаченим кошторисних норм;
- вірність розцінок і розрахунків фактичної вартості робіт;
- відповідності номенклатури застосовуваних матеріалів, які були використані, тим, що передбачені технічною документацією на будівництво;
- контроль за фактичними витратами на будівництво об'єкта здійснюється як на підставі первинних документів (договорів, актів виконаних робіт, кошторисів, накладних тощо), так і на підставі натурних досліджень об'єктів будівництва з застосуванням спеціальних методик оцінки фактичних витрат на матеріали і трудовитрат. [5]

Отже, можна зробити висновок, що система обліку витрат будівельно-монтажних робіт є недосконалою і потребує вирішення певних питань, тобто оновлення організації методики обліку, системи отримання оперативної інформації про витрати, адже і стан має істотний вплив на результати діяльності будівельних організацій.

Проведене дослідження довело, що одним із важливих напрямків щодо розвитку будівельних підприємств слід вважати вдосконалення нормативно-законодавчої бази бухгалтерського обліку і контролю витрат будівельно-монтажних робіт. Виникає потреба у впорядкуванні існуючої та створенні нової законодавчо-нормативної бази, яка б дозволила регулювати систему обліку та контролю виробничої діяльності будівельних підприємств з урахуванням їх особливостей та відповідала б вимогам Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Щодо аудиту будівельно-монтажних робіт, то можна сказати, що завдання, нормативна база і методика аудиту будівельних організацій в Україні недостатньо розвинуті. Аудиторська перевірка витрат у будівельних організаціях є досить трудомістким процесом, що вимагає від аудитора знання крім безлічі нормативних та інструктивних матеріалів також і особливостей обчислення собівартості продукції в окремих галузях і видах господарської діяльності. Аудит витрат будівельно-монтажних робіт - дуже ефективний інструмент для перевірки точності калькуляції собівартості будівельного виробництва, вартісної оцінки готових будівельних об'єктів

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козик В. В. Управління витратами будівництва об'єктів реальних інвестицій / В.В. Козик, І.С. Тимчишин // – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9564/1/47.pdf>
2. Харламова О.В. Пропозиції щодо врахування галузевих особливостей аудиту будівельних організацій / О.В. Харламова // Научно-технический сборник. Коммунальное хозяйство городов. – 2007. - №77. – С. 252 – 258.
3. Римар Г. Специфіка формування витрат у будівництві / Г. Римар // Економічний аналіз. Зб.наук. праць кафедри економічного аналізу ТНЕУ. – 2010. Випуск 6. – С. 309-314.
4. Задорожний З.В. Проблемні аспекти нормативних документів з обліку витрат в будівництві / З.В. Задорожний // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_4/12.pdf
5. Лищенко О.Г. Методика аудиту витрат за будівельними контрактами / О.Г. Лищенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. - № 4(12). – С. 162 – 171.
6. Павленко О.В. Облік доходів, витрат та фінансових результатів в умовах збиткових контрактів / О.В. Павленко // Університетські наукові записки. – 2009. - №2(30). – С. 395 – 399.

УДК 338.124.4:(339.13:633.73)

ПОСЛЕДСТВИЯ ВЛИЯНИЯ ГЛОБАЛЬНОГО КРИЗИСА НА НАЦИОНАЛЬНЫЙ РЫНОК КОФЕ

А.С. Нешкова, Е.А. Медведкина

Резюме. В данной работе проведен анализ современного развития рынка кофе в Украине, выявлены основные факторы, которые оказывают на него влияние. Разработаны прогнозы состояния рынка кофе в перспективе.

Ключевые слова: рынок кофе, баланс, потребление, динамика, предпочтения, стоимость.

Актуальность темы исследования. В течение последнего десятилетия кофейный рынок - второй по величине сырьевой рынок мира, который уступает лишь нефтяному. На современном этапе развития Украины, рынок кофе является одним из наиболее быстрорастущих и развивающихся. В результате страна стала рекордсменкой по темпам роста потребления кофе: за период с 2000 по 2010 годы среднегодовой рост потребления составил 23%, что почти в 10 раз выше мирового показателя (2,5%) [1]. В 2011 году ситуация изменилась – финансовые трудности кризисных лет и подорожание продукции привели к тому, что рынок кофе в Украине в натуральном выражении сократился на 20%. Поэтому следует установить возможные последствия влияния финансового кризиса на рынок кофе.

Цель работы – охарактеризовать современное состояние рынка кофе в Украине после финансового кризиса и спрогнозировать перспективы его развития.

Степень изученности. Среди публикаций насчет особенностей и тенденций отечественного рынка кофе следует отметить работы А. Симоненко, В. Тиравского, В.